

Viite

Asia

Luonnonsuojelualuehallinnon epäselvä tilanne

Asiasanat VENÄJÄ, BIODIVERSITEETTI**Hoitaa UM** ITÄ-22**Hoitaa UE** MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25

BER; PET; PIE

METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM; MTK;
SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; YM/ALO; YM/KVY

Tähän mennessä ei ole esitetty, miten luonnonsuojelualuehallinto asemoituu uuteen hallintorakenteeseen. Vaihtoehtoja ovat ympäristövalvontavirasto, metsätalousvirasto tai ministeriön yksikkö.

Ympäristöjärjestöt ovat lähettäneet pääministeri M. Fradkville kirjeen, jossa toivotaan selkeää ratkaisua luonnonsuojelualuehallintoon.

Suuressa hallinnonuudistuksessa 47 milj. hehtaarin luonnonsuojelualueverkosto on niin pieni yksityiskohta, että sitä koskevat ratkaisut tehdään vasta osana organisaatioiden sisäisen rakenteen suunnittelua.

Taustaa

Luonnonvaraministeriön hallinnassa ovat Venäjän tärkeimmät luonnonsuojelualueet, joiden kokonaispinta-ala on noin 47 milj. ha, mikä on 2.4 % maan pinta-alasta:

- Luonnonpuistot 95 kpl 33.7 milj. ha
- Kansallispuistot 35 6.9
- Federatiiviset zakasnikit 11 6.0

Niiden toiminnasta säädetään luonnonsuojelualueilla, jossa luonnon- ja kansallispuistot määritellään tieteellis-tutkimukselliseksi laitoksiksi. Itsenäisen ekologiakomitean lakkauttamisen jälkeen vuonna 2000 luonnonsuojelualueiden toiminnassa on ollut paljon ongelmia, joista suurin on riittämätön rahoitus. Ympäristöjärjestöt ovat arvostelleet luonnonvaraministeriötä ja niiden mielestään valtio systemaattisesti heikentää ympäristöhallintoa. Luonnonsuojelualueiden ongelmat ovat osa tätä kehitystä.

Joulukuun lopussa 2003 pidettiin luonnonsuojelualueiden johtajien valtakunnallinen neuvottelu metsäasioista vastaavan varaministeri **V. Roštšupkinin** johdolla. Tilaisuudessa pohdittiin luonnonsuojelualuehallinnon kehittämistä mutta tulokset olivat epämääräisiä. Ilmeisesti ministeriön johdon ja alueiden kesken ei ollut riittävää luottamusta rakentavaa kehittämistyötä varten.

Luonnonvaraministeriössä uudistettiin tammikuussa 2004 ympäristöhallinnon rakennetta jakamalla toiminta departamenteihin, joista yksi on luonnonsuojelualuedepartamenti. Samalla toimivaltaa siirrettiin federaatiopiiriin ja subjektien ympäristöhallintoon. Ympäristöjärjestöt arvostelivat päätöstä.

Luonnonsuojelualueiden aluehallinto on sekava. Perinteisesti luonnonpuistot ovat olleet suoraan Moskovan keskushallinnon alaisia ja muut subjektien metsähallinnon alaisia. Subjektien ympäristöhallinto on osallistunut vaihtelevalla intensiteetillä ohjaukseen. Kansainvälisten projektien merkitys alueiden ja toiminnan suunnittelussa on ollut hyvin tärkeä.

Nykytilanne

Hallinnonuudistuksessa luonnonvaraministeriön toimiala pysyi ennallaan. Siellä on kaivannais-, vesimetsä- ja ympäristöhallinto. Ministeriön alaisina toimivat uudet kaivannais-, vesi- ja metsätalousvirastot sekä ympäristövalvontalaitos. Ministeriön ja sen alaisten organisaatioiden toiminnan suunnittelu on menossa ja uuden rakenteen arvioidaan olevan selvillä toukokuun loppuun mennessä.

Hallituksen määräyksessä 06.04, jolla ohjataan ministeriön organisoitumista, luonnonsuojelualueet ovat yhtenä kohtana toimintoluettelossa. Vastaavassa metsätalousvirastoa koskevassa määräyksessä todetaan yhdeksi tehtäväksi metsien monimuotoisuuden, positiivisten ympäristövaikutusten ja monikäytön edistäminen mutta luonnonsuojelualueista ei mainita mitään. Ympäristövalvontalaitoksen tehtäväksi määritellään ympäristön ja luonnonvarojen käytön valvonta sekä ympäristölupien myöntäminen. Sen yhtenä tehtävänä on "toimivaltansa puitteissa federatiivisten luonnonsuojelualueiden organisoitumisen ja toiminnan valtiollinen kontrolli". Tähän mennessä ei ole esitetty, miten luonnonsuojelualuehallinto asemoituu uuteen rakenteeseen.

Ympäristöjärjestöt (WWF, Ekologisen politiikan keskus ja Sosiaalis-ekologinen liitto) ovat lähettäneet pääministeri **M. Fradkville** kirjeen, jossa ilmaistaan huoli siitä, että luonnonsuojelualuehallinnon asemaa ei ole määritelty. Järjestöjen mukaan uudelle ympäristövalvontalaitokselle kuuluisi vain luonnonsuojelualueiden suojelumääräysten noudattamisen kontrolli. Muut lukuisat suojelualueiden tehtävät eivät kuuluisi sille mutta ei ole tietoa, kenelle muulle ne mahdollisesti kuuluisivat.

Järjestöt esittävät, että tulee tehdä selvä päätös siitä, kuka vastaa luonnonsuojelualueista ja siihen organisaation tulee perustaa nykyistä ministeriön luonnonsuojelualuedepartamenttia vastaava rakenne. Järjestöjen mielestä paras ratkaisu olisi erillinen ministeriön alainen luonnonsuojelualuevirasto.

Luonnonsuojelualueiden johtajien puhemiehenä esiintynyt Kerzhenskin luonnonpuiston johtaja **E. Koršunova** on tehnyt aloitteen kirjeen laatimiseksi presidentti **V. Putinille** em. ongelmista. Hän esittää, että allekirjoittajiksi tulisi saada mukaan ympäristöväen lisäksi subjektien johtoa ja muita vaikuttajia.

Arviointia

Ympäristöjärjestöjen huoli on perusteltu, koska luonnonsuojelualuehallinnon asemaa uudessa rakenteessa ei ole määritelty. Periaatteessa luonnonsuojelualuehallinto on valtion omaisuuden hallintoa kuten metsä- ja vesihallinto ja näin esitys omasta virastosta on perusteltu. Kuitenkin toive on tässä vaiheessa epärealistinen, koska ratkaisut virastoista on jo tehty.

Mikäli luonnonsuojelualuehallintoa ei voida sijoittaa tarkastuspainotteiseen ympäristövalvontalaitokseen, niin toinen vaihtoehto voisi olla metsätalousviraston osasto. Suoraan ministeriöön sijoitettu erillinen yksikkö olisi hallinnon uudistuksen yleisistä periaatteista poikkeava ratkaisu.

Mikäli ympäristövalvontaviraston toimiala tulkitaan tiukasti vain valvonnaksi, saattaa myös joidenkin muiden ympäristöhallinnon perinteisten tehtävien sijoittamisen suhteen tulla ongelmia.

Metsälakiesityksen mukaan suojametsien pääryhmään kuuluvat myös luonnonsuojelualueiden metsät, joten oman hallintoyksikön perustaminen suojelualueille ja hyvin rajoitetun metsätalouden suojametsille voisi olla perusteltua. Käynnissä olevassa metsien aluehallinnon suunnittelussa olisi periaatteessa mahdollisuus luoda oma hallintorakenne yhteiskunnallisia palveluja tuottaville luonnonsuojelualueille ja suojametsille. Metsälakiesitys vaatisi kuitenkin muutoksia, jos tähän päädytään.

Luonnonsuojelualueita tulisi käsitellä kokonaisuutena, eikä jakaa niitä esimerkiksi ympäristövalvontalaitoksen ja metsätalousviraston kesken. Myös alemman tason suojelualueiden (ei-federatiiviset zakasnikit ja eräät muut) tulisi olla samassa hallinnossa.

Suuressa hallinnonuudistuksessa 47 milj. hehtaarin luonnonsuojelualueverkosto on niin pieni yksityiskohta, että sitä koskevat ratkaisut tehdään vasta osana organisaatioiden sisäisen rakenteen suunnittelua.

LIITTEET

-